

Kathleen Kelley-Lainé

Az interjút készítette Borgos Anna

Emlékszel-e arra, hogy kerültél kapcsolatba a *Thalassával*, honnan tudtál róla?

Hát ez úgy kezdődött, hogy a Calmann-Lévy Kiadó, amelyik kiadta a *Pán Péter* c. könyvem¹ is, rendezett egy konferenciát 1992 körül a párizsi Magyar Intézetben, mert akkor kezdték előkészíteni a *Freud–Ferenczi levelezés* kiadását. Én ott találkoztam Erős Ferivel – elkezdtünk beszélgetni, hogy én is Magyarországon születtem, satöbbi, ő elmondta, hogy a fia ott él Párizsban, és mondta, hogy „ha jössz Budapestre, hívj fel”. Nemsokára mentem is Pestre, és találkoztunk. Volt egy naplóm, amiben leírtam ezt a találkozást. Én sokat jártam Pestre, de nem igazán ismertem a szakmából embereket, Feri hozott össze ezzel a körrel. Akkor azt mondta, hogy itt lesz Judith Kestenberg, aki interjúkat csinál második generációs holokauszt-túlélőkkel. Bemutatott neki, én elmeséltem, hogy itt születtem, de Kanadában nőttem fel, és ő végül azt mondta, szeretne meginterjúvolni. Nekem az apám zsidó volt, munkaszolgálatos, de én soha nem tekintettem úgy magamra, mint második generációs túlélőre. De három órát beszélgettünk Judith Kestenberggel, mind a ketten sírtunk, ez egy olyan találkozás volt, ami engem egy egészen más útra vitt. És persze a Feri is. Rajta keresztül találkoztam a Mészárossal, Székáccsal, elhívtak a Ferenczi Egyesület konferenciájára, és így kerültem be ebbe a közegbe, az összes további konferencián részt vettem, szervezőként is. És persze a *Thalassa*. A *Thalassát* én nehezebben tudtam olvasni, mert már kint tanultam meg olvasni, a magyar nekem egy beszélt nyelv maradt. De tudtam róla és követtem, cikkeim is jelentek meg benne.² Aztán 2001-ben Mészáros Judittal és Székács Judittal szerveztünk három összefüggő konferenciát, aminek a témáját a könyvem angol kiadásának címe (*Peter Pan: The Story of Lost Childhood*) inspirálta. Az elsőt Budapesten („Elveszett gyerekkor”), hasonló címmel Londonban („Lost Childhood and the Language of Exile”), majd Párizsban („Une mère, une terre, une langue: L’exil et la perte de la langue maternelle”).

¹ Kathleen Kelley-Lainé: *Peter Pan ou l'enfant triste*. Calmann-Lévy, Paris, 1992. Magyarul: *Peter Pan, avagy a szomorú gyermek*. Fordította Lenkei Júlia. Filum, Budapest, 1997 és Oriold és Társai, Budapest, 2011.

² Kathleen Kelley-Lainé: Szexuális kíváncsiság, trauma és a nyelvzavar. Ferenczi Sándor munkásságának jelentősége napjainkban. Fordította Székely Zsófia. *Thalassa*, 2000, 11(1): 163-176.

[http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(11\)2000_2-3/163-176_K-Kelley-Laine.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(11)2000_2-3/163-176_K-Kelley-Laine.pdf)

Beszélgetés Kathleen Kelley-Lainével. Készítette Aradi Péter. *Thalassa*, 1998, 9(1): 142-150.

[http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(09\)1998_1/142-150_Kelley-interju.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(09)1998_1/142-150_Kelley-interju.pdf)

Szóval inkább a szakmai közeghez, közösséghez kapcsolódtál, nem annyira a laphoz. A munkádban azért tudtad használni a lap írásait vagy szellemiségét, akár elméleti vagy történeti szempontból, akár a terápiás gyakorlatodban?

Persze, nagyon is. Most van egy analitikus szemináriumunk az SPP-ben [Société Psychanalytique de Paris] Ferencziről. Rengeteget írtam róla és használom. Nekem a magyar analitikus iskola nagyon fontos lett, és úgy érzem, hogy én úgy praktizálok itt, mint a budapesti iskolában tették, főleg Ferenczi.

A Freud–Ferenczi levelezés és a Klinikai napló is először franciául jelent meg, tehát te előbb találkozhattál vele ezen a nyelven.

Igen. Angolul és franciául van meg nekem. Egy friss élmény, hogy a párizsi zsidó múzeumban múlt héten adott elő Benoît Peeters fantasztikusan. Ő nem analitikus, hanem író, és a filozófiaprofesszora beszélt neki Ferencziről, idén jelent meg róla a könyve.³ De jobban beszélt róla, mint bármelyik analitikus. Olyan finoman mondott nagyon fontos dolgokat, mindenféle túlzás vagy gonoszság nélkül.

Mennyire van kapcsolat a kint élő magyar származású analitikusok között? Judith Dupont nagyon ápolja ezt a budapesti analitikus hagyományt a *Le Coq-Héron* folyóirattal.

Van kapcsolat, persze, én Judith Dupont-t nagyon szeretem, és ő is nagyon szeret engem, sokat dolgoztam vele szintén Franciaországban, ő is részt vett ezeken a konferenciákon. Most már nagyon idős, 95 éves, de nagyon szeretek vele beszélgetni. Szóval ez egy ilyen kör, bár az utóbbi időben kicsit elszakadtunk, pláne most a Covid miatt. De volt egy atmoszférája. Magyarországon 1989-ben fantasztikus lelkesedés volt, hogy mi minden lehet, felszabadulás volt, nekem innen Párizsból is. És hát aztán nagyon megváltozott az egész világ is, de Magyarország is.

Megjelent egy kötet, ami Párizsba emigrált magyar pszichoanalitikusoktól közöl írásokat.⁴ A francia pszichoanalízisben valahol ott vannak a budapesti iskola nyomai, ha nem is a mainstreamben?

Igen, Devereux főleg, van egy egész csapat, amelyik őt tanulmányozza. A két fő iskola az APF [Association Psychanalytique de France] és az SPP eléggé vonalas, de azért ez lazul és változik, kezdi őket érdekelni Ferenczi.

³ Benoît Peeters: *Sándor Ferenczi: L'enfant terrible de la psychanalyse*. Édition Flammarion, Paris, 2020.

⁴ Erős Ferenc, Ritter Andrea (szerk.): *A megtalált nyelv. Válogatás magyar származású francia pszichoanalitikusok munkáiból*. Új Mandátum, Budapest, 2001.

Szükség van-e szerinted ma is egy *Thalassa/Imágó Budapest* jellegű folyóiratra, milyen szerepet tölthet be?

Szerintem ezek nagyon fontos folyóiratok, bár nem tudom, mennyire olvassák. Nekünk is ott van a *Revue Française de Psychanalyse*, a *Coq-Héron*, ezekben kincsek vannak, ahogy a *Thalassában* vagy az *Imágóban* is, történeti, szociológiai értelemben is. Nem csak a pszichoanalízis, benne van az irodalom, benne van a történelem, nem csak tiszta pszichológia. De az emberek kevesebbet olvasnak általában is, még a szakmában is, nagyon nagy a verseny az internettel, közösségi médiával, ami rengeteg időt visz el, és rengeteg információval áraszt el.

Egy konkrét számot vagy cikket fel tudsz idézni esetleg, ami emlékezetesebb volt?

Az interjúkat nagyon szívesen olvastam, részben olyanokkal, akiket személyesen is ismertem, Judit Dupont-nal például.⁵

Van-e valamilyen konkrét emléked, történeted a *Thalassához/Imágóhoz* kapcsolódóan, amit fontosnak tartasz, szívesen gondolsz vissza rá?

Találtam egy könyvet, amit Feri adott, a *Goffman meséi* című verseskötetét, ezt a dedikációt írta bele: „Katinak egy szomorú gyerektől”. Ez úgy meghatott... Viszont sajnós nem tudom olvasni a verseket, csak ha valaki felolvassa.

Mi volt a benyomásod Feriről, amikor megismerted?

Nagyon szimpatikusnak találtam. És nagyon örültem, mert én kanadaiak között nőttem fel, és annyira boldog voltam, hogy találkoztam magyar szakmabeliekkel, nekem ez nagyon különleges volt. Nagyon szerettem a Ferit, sokat beszélgettünk, sok mindent csináltunk együtt, sokszor jött hozzám és lakott nálam. „Nomád barátság” címmel írtam a 70. születésnapjára ajándékkötetembe.⁶ És Pesten szemben laktunk egymással a Tátra utcában, úgyhogy ahogy megérkeztem, mindig felhívtam őket. Lehet, hogy ezért is akartam eladni azt a lakást, mert amióta meghalt, nem voltam Pesten. Nagyon más lenne most odamenni. Egyébként kiderült, hogy valami távoli rokonságban is vagyunk, az én eredeti nevem Kánitz, a szüleim, a családom nyomdászok voltak, és van valami közös szál. Imádtam a humorát, és ahogy tudott beszélni a dolgokról, nemcsak az analízisről, de filozofikus dolgokról, vagy ahogy tudtunk böngészni, asszociálni, én nagyon szeretem ezt, én is így szeretek gondolkodni.

⁵ „Mesterségem a pszichoanalízis”. Párizsi beszélgetés Judith Dupont-nal. Készítette Erős Ferenc és Szilasi Judit. *Thalassa*, 1998, 9(1):119-138. [http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(09\)1998_1/119-138_Dupont-interju.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(09)1998_1/119-138_Dupont-interju.pdf)

⁶ Kathleen Kelley-Lainé: Pour mon ami Erős Ferenc. L'amitié nomade. In: Borgos Anna, Ehmann Bea, Gyimesi Júlia, Kovács Anna (szerk.): *Tegnapután, holnapelőtt. Erős Feri 70. születésnapjára*. Budapest, 2016, 95-96.